

Тінін Дмитро Геннадійович,
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
майор поліції

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ СЕКТОРІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПОВЕРХНЕВОЇ ПЕРЕВІРКИ У ОСІБ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ТРАНСГЕНДЕРНЕ САМОВИРАЖЕННЯ

У ритмі сучасного життя та зростаючої популярності трансгендерного руху (особливо серед молоді) в діяльності поліцейських секторів превентивної діяльності Національної поліції України виникає питання про необхідність проведення поверхневої перевірки та особистого огляду таких осіб.

Перед початком розгляду вказаної теми та виявлення проблем пов'язаних з цим явищем, необхідно визначитись із терміном «Трансгендерність».

Трансгендерність — загальне визначення на позначення явищ не збігання гендерної ідентичності або гендерного вираження із біологічною статтю. Дане явище не залежить від орієнтації особи; такі люди ідентифікують себе гетеросексуалами, гомосексуалами, бісексуалами та ін.

Отже, «Трансгендер» – термін для людей, чия гендерна ідентичність чи самовираження відрізняється від тих, які встановлені їм при народженні (наприклад, стать, зазначена у свідоцтві про народження).

Законодавчо визначення гендеру в Україні відноситься до медичної процедури, основи якої визначаються в ст. 51 «Зміна (корекція) статевої належності». [3] Відповідно до її вимог, пацієнтові при наявності медико-біологічних і соціально-психологічних показань може бути проведено зміну (корекцію) статевої належності, про що по результату складається медичне свідоцтво. В подальшому відповідно нього може бути змінено правовий статус людини, та юридично зазначено її гендер.

Водночас в Україні існує право особи на зміну її імені, зазначене в Цивільного законодавства. Згідно його вимог людина, що досягла 16 років, має право змінити ім'я та прізвище на свій розсуд. Ніяких гендерних заборон та обмежень відносно цього не визначено, але змінити по-батькові в такий спосіб неможливо. Отже, якщо трансгендерна особа скористається цим правом без застосування вищезгаданої процедури, вона в подальшому може отримати в паспорті по типу «Наталія Петрович» із чоловічою статтю у відповідній графі. В даному випадку тільки медичне свідоцтво надасть особі

право змінити родові закінчення по-батькові.

Також необхідно визначитись, що становить собою особистий огляд та поверхнева перевірка осіб, а також послідовність дій поліцейських під час виникнення такої необхідності.

Згідно ст. 34 «поверхнева перевірка» - це превентивний поліцейський захід, проводиться шляхом візуального огляду, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом. [1]

Особистий огляд згідно ст. 264 КУпАП проводиться уповноваженою особою однієї статі з особою, яка буде піддана особистому огляду, та за участі двох понять однієї статі. Згідно вимог ст. 260 КУпАП такий огляд являється заходом забезпечення провадження у справах про адмінправопорушення. Отже, проводиться відносно особи, яка скоїла адміністративне правопорушення, включаючи затриманого, за результатами проведення якого складається протокол. [2]

За загальними правилами «Поверхневий огляд» (окрім застосування спеціального приладу), а також «Особистий огляд» проводиться особою відповідної статі (чоловік - чоловік, жінка - жінка).

Для початку поліцейські повинні знати і розуміти, що таке трансвентизм та трансгендерність.

Слід розуміти, що стать людини визначається при народженні, але він може змінюватися протягом усього життя відповідно до процедури, встановленої законом. Зміна статі (корекція) не вимагає обов'язкової хірургічної корекції, зміна свідоцтва про народження та подальші зміни в документи вносяться на підставі медичного свідоцтва про зміну статі (корекція).

При виникненні такої ситуації поліцейський зобов'язаний запитати особу за якою статтю така особа ідентифікується і як до неї звертатися (в якому виді та на ім'я). Якщо особа надає перевагу певній статі і бажає, щоб з нею ставилися як до представника цієї статі, поліція повинна попросити її зазначити та підтвердити свій вибір, позначивши це у складанні матеріалів про затримання. Поліцейські повинні поводитися з людиною відповідно до статі, за якою вона або він ідентифікується. Ні в якому разі не можна запитувати людину, чи має вона медичну довідку про зміну статі. [2]

Однак можуть бути ситуації, коли вибір статі не відповідає її способу життя. Наприклад, якщо особа вимагає, щоб з нею поводитись як з жінкою, але документи та інша інформація доводить, що вона або він веде спосіб життя чоловіка (або навпаки), офіцери повинні поводитися з цією людиною відповідно до її переважного способу життя, а не до заявленої нею статі.

Таким чином, процедура проведення поверхневого обстеження та обстеження трансгендерної особи практично не відрізняється від процедури проведення поверхневої перевірки та особистого огляду осіб. Однак, варто пам'ятати, що працівники поліції повинні звертатися до такої особи по імені та займеннику, щоб вказати стать («пан» або «пані»), якій ця особа віддає

перевагу, а також попросити їх вибрати один із наступних можливих варіантів їх обстеження: лише за участю офіцерів-чоловіків; лише за участю жінок-офіцерів.

Отже, спілкуючись із трансгендерними людьми, поліцейські повинні враховувати їх потреби та занепокоєння, одночасно забезпечуючи безпеку поліцейських та затриманих, а також необхідність законного та ретельного обстеження.

Підводячи підсумок потрібно зазначити, що з огляду на конкретні потреби кожної трансгендерної людини, такі особи потребують індивідуального підходу. З цією метою поліцейський повинен визначити найкращий можливий спосіб дій, щоб забезпечити повагу гідності людини, яку перевіряють.

1. Про Національну поліцію України: Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення, від 7 грудня 1984 року, № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL: https://kodeksy.com.ua/osnovi_zakonodavstva_ukrayini_pro_ohoronu_zdorovya/51.htm

Махтура Катерина Сергіївна,
слухач магістратури
факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРЕВЕНТИВНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ

Забезпечення правопорядку є одним із найголовніших завдань кожної держави. Закон, який закріплює певні права та свободи людини, без належної, у тому числі й примусової, підтримки з боку держави втрачає свою всесильність. Не допускати правопорушень і вчасно реагувати на них – це позитивне зобов'язання публічної влади у сфері захисту прав людини та громадянина. Ця функція держави покладається на правоохоронні органи, в Україні одним із таких є Національна поліція.

Діяльність поліції пов'язана із можливістю широкого вжиття заходів адміністративного примусу. Невід'ємною складовою системи методів публічного управління суспільством є метод примусу, що належить до найжорсткіших засобів впливу. Саме тому посадові особи органів публічного